

REVITALIZACIJA JEDNOPORODIČNE KUĆE U NIKŠIĆKOM SELU BRŠNO**REVITALIZATION OF FAMILY HOUSE IN VILLAGE NAMED BRŠNO NEAR NIKŠIC**Vujađin Roćenović, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad***Oblast- ARHITEKTURA I URBANIZAM**

Kratak sadržaj – *Ovaj rad prikazuje detaljan projekat revitalizacije seoskog domaćinstva koje se može eksploatirati u svrhe razvoja turizma.*

Ključne reči: *Revitalizacija, prostor, kamen, tradicija, Bršno*

Abstract – *This paper features a revitalization project of the village household that could be exploited for the tourism development purpose.*

Keywords: *Revitalization, space, stone, tradition, Bršno*

1. UVOD

Pojavom i sve većom ekspanzijom razvoja seoskog turizma proizilazi potreba za ispitivanjem i valorizacijom potencijala seoskih kuća, a zatim grafičkog i tekstualnog prezentovanja rezultata dobijenih valorizovanjem tih potencijala. Shodno tome, ovaj istraživački rad bazira se na rekonstrukciji jednog od takvih objekata kroz koji se u potpunosti mogu sagledati pozitivna svojstva razvoja i njegovanja seoskih kuća i njihovih izuzetnih potencijala koje bi stanovnici mogli koristiti u budućnosti.

Kako bi problematika datog objekta bila jasnija, bitno je razumjeti prije svega kontekst u kojem se objekat nalazi, a zatim sagledati i mogućnost stavljanja ovog i sličnih objekata u funkciju samoodrživosti kao prioritetnu stavku koja ima za cilj održanje i opstanak takvih mjesta i objekata.

Ovaj istraživački rad kroz više različitih metoda i postupaka ima prije svega za cilj očuvanje, njegovanje i promovisanje seoskog graditeljstva, a samim tim i želje da takva zaboravljena područja steknu još veću pažnju prije svega šire javnosti, a zatim i usko stručnog kruga ljudi čija se znanja i istraživanja baziraju na oblastima stvaranja arhitektonskih formi. Projekat predstavlja prezentaciju jedne od mnoštva različitih mogućnosti rekonstrukcije i djelimično prenamjene prostora seoske kuće i seoskog ambara sa jasnom spoznajom svih prostorno-konstruktivnih problema rada.

Pored tradicionalno-kulturnih strana rad se takođe bavi i ekonomskim aspektima koji omogućavaju da jedna ovakva prostorna cjelina bude stavljena u funkciju stvaranja novčane dobiti koja bi bila temelj samoodrživosti napuštenih crnogorskih domaćinstava u budućnosti.

NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bio doc. dr Marko Todorov.

Hronološkim redoslijedom primjenjeni postupci pri izradi rada su: analitički pristup, istorijski pristup, pristup zasnovan na studijama slučaja, tipološki pristup, deskriptivni pristup, pristup zasnovan na prostornom oblikovanju i sintezni pristup.

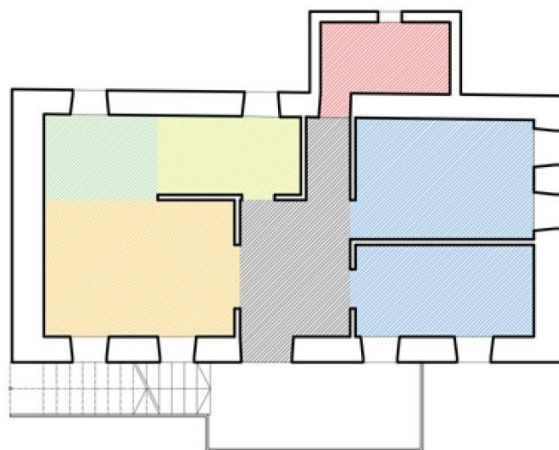
2. IZRADA PROJEKTA REVITALIZACIJE

Postupak izrade projekta revitalizacije domaćinstva može se podijeliti u tri koraka:

1. Arhitektonsko oblikovanje kuće
2. Arhitektonsko oblikovanje ambara
3. Postupak enterijerskog oblikovanja i materijalizovanja u skladu sa tradicionalnom graditeljskom praksom

2.1. Arhitektonsko oblikovanje kuće

Postupak oblikovanja prodrzumijeva prije svega uklanjanje postojeće međuspratne konstrukcije koja dijeli stambenu i podrumsku etažu, a zatim postavljanje novih gređa oslonjenih na postojeće kamene zidove sa jedne i sistem čeličnih stubova sa druge strane. Gređe se dijele na primarne čelične gređe koje prihvataju najveći dio opterećenja i sekundarne drvene koje nose podnu konstrukciju stambene etaže. Prostorno oblikovanje vrši se isključivo u okviru postojećih gabarita objekta, podrumaska etaža prilagođena je odlaganju hrane, pića, montiranju kotlarnice za parno grijanje, ali je takođe fizički povezana sa stambenom etažom vertikalnom komunikacijom. Novoprojektovana prostorna organizacija stambene etaže definiše zasebne cjeline unutar objekta kako ne bi dolazilo do preklapanja funkcija, ili kako bi preklapanje bilo svedeno na minimum. Prostornom reorganizacijom enterijera dobija se daleko bolja iskorištenost prostora.

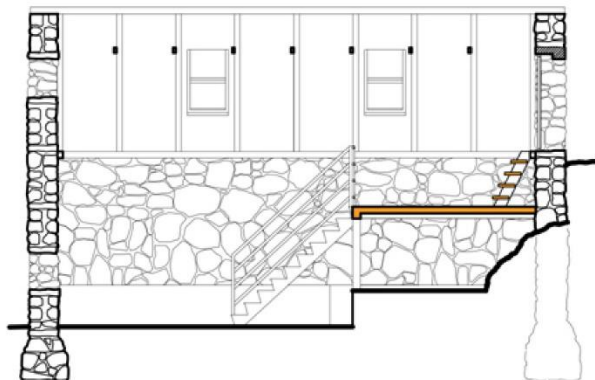

Slika 1. Podjela stambene etaže po zonama

Sa slike 1 vidi se reorganizacija unutrašnjeg prostora koja na stambenoj etaži stvara jasno izdefinisane funkcije koje ranije nijesu bile prisutne. U okviru novoprojektovane cjeline izražena je jasna podjela između noćne i dnevne zone unutar kuće.

2.2. Arhitektonsko oblikovanje ambara

Predlog adaptacije ambara podrazumijeva temeljne radove na uklanjanju i izmjeni svih konstruktivnih elemenata budući da se i grede i potporni stubovi nalaze u izuzetno lošem stanju. Projektom adaptacije štala je prenamijenjena u seosku konobu sa prizemnom i galerijskom etažom. Ideja adaptacije sprovedena je vrlo pažljivo kako bi se što više očuvao trenutni ambijent unutar objekta. Novoprojektovana galerija zadržava visinu koju je ranije imala tavanica kako raspinjače konstrukcije krova ne bi ometale kretanje.

Slika 2. Podužni presjek kroz ambar

Na slici 2 je prikazana pozicija galerijske etaže i njena rasterizacija u odnosu na nivo poda i raspinjača krova. Galerijski prostor je sa prizemnim dijelom objekta povezan u vertikalnom smislu stepeništem, a srednja poprečna stropna greda krova uklonjena je u cilju omogućavanja nesmetanog kretanja stepenišnim krakom.

Stvoreni veći razmaci između rogova krovne konstrukcije omogućavaju formiranje boljeg sklada i umjerenijeg rasporeda elemenata krovne konstrukcije pa se shodno tome krovni otvori postavljaju na ravnomjernoj međusobnoj udaljenosti stvarajući jednak intezitet osvjetljenja u cjelokupnom prostoru.

2.3. Postupak enterijerskog oblikovanja i materijalizovanja u skladu sa tradicionalnom graditeljskom praksom

Osnovni pristup oblikovanja zasniva se na povećanju upotrebljivosti prostora kao i na adaptaciji pojedinih dijelova savremenom načinu života. I u jednom i u drugom objektu birani su isključivo prirodni autohtoni materijali koji dodatno doprinose očuvanju tradicije i starine kada je u pitanju vizuelizovanje i materijalizovanje enterijera. Postojeći zidovi koji određuju gabarit objekata u potpunosti su sačuvani, pa je materijalizacija enterijera ukrašena kamenim zidovima sa naglašenim kamenom, drvenim podnim oblogama od bukovine kao i drvenim namještajem i stolarskim elementima kako bi se očuvala prirodnost i skladnost. Uopšteno ideja oblikovanja enterijera razvijala se najviše u pravcu očuvanja

postojećih vrijednosti i formi kako bi se na što uvjerljiviji i što originalniji način ostvarila skladna ambijentalna cjelina. Čelik kao materijal koji je upotrijebljen prilikom izrade konstrukcije koja razdvaja stambenu i podrumsku etažu kuće nije tradicionalan prirodni materijal, ali bez obzira na to upotreba ovog materijala vrši se zbog njegovih statičkih i mehaničkih svojstava, odnosno sposobnosti da prihvati izuzetno velika opterećenja u velikim rasponima.

3. ANALIZA PARCELE I TLA

Objekti se nalaze na strmom i kamenitom terenu čija okolina obiluje livadskim predjelima podzidanim i omeđenim protiv obrušavanja. Na dijelu parcele na kojem se nalaze objekti ispod zemlje nalazi se stijena na koju se oslanjaju oba objekta. Razlog za ovakav odabir terena leži u težnji starih graditelja ovog podneblja da objekat naslone na što stameniju podlogu kako bi bili sigurni da neće doći do obrušavanja usljed čestih zemljotresa.

Slika 3. Postojeća lokacija ambara

Slika 4. Postojeća lokacija kuće

Na slici 3 i slici 4 prikazane su lokacije postojećih objekata kao i njihova pozicioniranost u odnosu na teren. Objekti su sa sjeverne i istočne strane oivičeni šumom koja se takođe u velikoj mjeri nalazi u okviru posjeda.

4. TERMSKE OZNAKE U OKVIRU PROJEKTA

Rekonstrukcija jeste izvođenje građevinskih radova na postojećem objektu u gabaritu i volumenu objekta, kojima se: utiče na stabilnost i sigurnost objekta i zaštitu od požara; mijenjaju konstruktivni elementi ili tehnološki proces; mijenja spoljni izgled objekta ili povećava broj funkcionalnih jedinica, vrši zamjena uređaja, postrojenja, opreme i instalacija sa povećanjem kapaciteta.

Adaptacija jeste izvođenje građevinskih radova na postojećem objektu, kojima se: vrši promjena organizacije prostora u objektu, vrši zamjena uređaja, postrojenja,

opreme i instalacija istog kapaciteta, a kojima se ne utiče na stabilnost i sigurnost objekta, ne mijenjaju konstruktivni elementi, ne mijenja spoljni izgled i ne utiče na bezbjednost.

Revitalizacija po svojoj elementarnoj definiciji predstavlja širi pojam od rekonstrukcije jer se u etimološkom smislu oslanja na postupak oživljavanja, odnosno vraćanja života, obnavljanja ili preporođenja već postojećeg objekta kojem je takav postupak potreban.

5. REZULTATI

Pored toga što postupci rekonstrukcije, adaptacije i revitalizacije pružaju potencijale da se objekti ožive, njihov osnovni rezultat odnosi se na definisanje namjene, a samim tim i funkcije. I na jednom i na drugom objektu djeluje se u skladu sa principima koji zastupaju izvorne graditeljske prakse ovih prostora pa se rezultujući ishod pomenutih postupaka ogleda u autentičnoj materijalizaciji enterijerskih cjelina kako bi se bolje gravitiralo između prostora koji upućuje na istorijske vrijednosti i prostora adaptiranog za moderan život.

6. ZAKLJUČAK

Tvorba objekata u jednom podneblju i način gradnje jednog naroda nijesu slučajnosti, već su to vjekovima kristalisani pažljivo birani pristupi prenošeni s koljena na koljeno, pa se određena materijalizacija koja se vjekovima upotrebljava treba uvijek koristiti u svom izvornom obliku u potpunosti ili djelimično.

Graditelji današnjice ne smiju da prestanu da uče iz primjera kako su gradili naši preci, već treba da njeguju tradiciju i uče iz tih primjera ono najbolje kombinujući ga sa današnjom epohom. Mnogi priučeni graditelji u Crnoj Gori a i šire koji se odluče da sami zidaju i grade češće pribjegavaju izvornim metodama oblikovanja njegujući stare zanate, dok to sa stručnim dijelom graditeljstva a prije svega arhitektama i nije baš slučaj.

Ovaj i slični primjeri treba da predstavljaju vodilju za osvrt i njegovanje tradicije u arhitekturi i graditeljstvu.

7. LITERATURA

[1] Radoje M. Uskoković „Iseljeni Nikšići“ u okviru edicije „Koreni“, knjiga druga „Naseljavanje Srbije“ (Istorija Nikšićkog plemena), *JP Službeni glasnik i SANU*, 2011. 535-552

Kratka biografija:

Vujadin Roćenović rođen je u Podgorici 1992. god. Osnovne studije na Fakultetu tehničkih nauka iz oblasti Arhitektura i urbanizam završio je 2018. god. Trenutno student master studija na smjeru Dizajn enterijera.